بسمه تعالی

وزارت امور اقتصادی و دارائی
گمرک جمهوری اسلامی ایران

شماره: ۱۴۰۱/۱۴۳۹۲۳۷

تاریخ: ۱۴۰۱/۰۹/۳۰

پیوست: ندارد

تولید؛دانش بنیان، اشتغال آفرین

«ثبت سیستم اتوماسیون»

ناظرین،مدیران کل و مدیران محترم گمرکات اجرائی

با سلام و احترام،

به پیوست تصویر نامه شماره ۱۷۶۱۴۹ مورخ ۱۴۰۱/۰۸/۲۹ دبیر شورای عالی مدیریت بحران کشور منضم به تصویب نامه اجرایی شماره ۱۱۶۳۲۷/ت۵۸۰۱۴ه مورخ ۱۴۰۰/۰۹/۲۹ موضوع آیین نامه اجرائی بند (س) ماده ۱۴ قانون مدیریت بحران کشور و وظیفه مندی دستگاههای اجرائی پیرامون مسئولیت نگهداری، حمل و نقل و کنترل حوادث احتمالی ناشی از مواد خطرناک، ارسال می گردد. خواهشمند دستور فرمایید در اجرای مصوبه فوق الذکر حداکثر ظرف مهلت سه روز کاری پیگیری و اقدامات لازم در خصوص مواد ۱۷و ۱۸ مصوبه مذکور از مرجع تحویل گیرنده صورت گرفته و فهرست مواد خطرناک را جهت انعکاس به وزارت کشور ووزارت امور اقتصادی و دارایی به این دفتر ارسال نمایند. ضمنا در خصوص سایر مواد مرتبط با حوزه وظایف این سازمان (مواد ۱۶ الی ۲۷) با همکاری سایر سازمانهای متولی اقدامات لازم انجام پذیرد.

مسئولیت حسن اجرایی این بخشنامه به عهده بالاترین مقام گمرکات اجرایی می باشد.

علی وکیلی
مدیر کل دفتر واردات

وکیلی

رونوشت:

- دفتر فاوا جهت آگاهی و اقدامات لازم در اجرایی ماده ۱۵ آئین نامه مزبور
- مدیر کل محترم دفتر مرکزی حراست و امور انتظامی جهت استحضار
- فرمانده محترم یگان حفاظت گمرک ایران جهت آگاهی
- سرکار خانم باقری زمردی مدیر کل محترم دفتر مقررات صادرات و واردات، وزارت صنعت، معدن و تجارت جهت آگاهی و ابلاغ آدرس سامانه ماده ۱۵ آیین نامه ا

جمهوری اسلامی ایران
وزارت کشور
بسمه تعالی

سازمان مدیریت بحران کشور
رئیس
«تولید،دانش بنیان،اشتغال آفرین»

تاریخ ۱۴۰۱/۰۸/۲۹
شماره ۱۷۶۱۴۹
پیوست دارد

وزارت امور اقتصادی و دارایی
شماره ثبت: ۱۷۷۷۶۴
تاریخ: ۱۴۰۱/۰۸/۳۰

جناب آقای دکتر سید احسان خاندوزی
وزیر محترم امور اقتصادی و دارایی وعضو شورای عالی مدیریت بحران کشور

باسلام واحترام

با عنایت به تصویب نامه شماره ۱۱۶۳۲۷/ت ۵۸۰۱۴ ها مورخ ۱۴۰۰/۹/۲۹ (پیوستی) ، موضوع آیین نامه اجرائی بند (س) ماده ۱۴ قانون مدیریت بحران کشور و وظیفه مندی دستگاه های اجرائی پیرامون مسئولیت نگهداری ، حمل ونقل وکنترل حوادث احتمالی ناشی از مواد خطر ناک ، خواهشمند است دستور فرمائید نتیجه اقدامات صورت گرفته در راستای اجرای مصوبه ابلاغی مذکور را ، تا تاریخ ۱۴۰۱/۹/۱۵ به این سازمان منعکس نمایند.

محمدحسن نامی
دبیر شورایعالی مدیریت بحران کشور

رونوشت :

- جناب آقای دکتر وحیدی وزیر محترم و نایب رئیس شورای عالی مدیریت بحران کشور جهت استحضار.
- جناب آقای کریمی معاون محترم کنترل و هماهنگی پاسخ سازمان جهت پیگیری.

۱۱۶۳۲۷ /ت۵۸۰۱۴هـ

شماره .....
تاریخ ۱۴۰۰/۹/۲۹

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب‌نامه هیئت وزیران

بسمه تعالی

"با صلوات بر محمد و آل محمد"

وزارت کشور- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
وزارت صنعت، معدن و تجارت- وزارت راه و شهرسازی - وزارت اطلاعات
وزارت نفت- وزارت نیرو- وزارت جهادکشاورزی
وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح - وزارت امور اقتصادی و دارایی
وزارت امور خارجه- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
سازمان برنامه و بودجه کشور- سازمان انرژی اتمی ایران
سازمان حفاظت محیط‌زیست - سازمان ملی استاندارد ایران
گمرک جمهوری اسلامی ایران

هیئت وزیران در جلسه ۱۴۰۰/۹/۲۴ به پیشنهاد مشترک وزارت کشور (سازمان مدیریت بحران کشور) و سازمان حفاظت محیط زیست و به استناد بند (س) ماده (۱۴) قانون مدیریت بحران کشور - مصوب ۱۳۹۸ -، آیین‌نامه اجرایی بند یادشده را به شرح زیر تصویب کرد:

آیین‌نامه اجرایی بند (س) ماده (۱۴) قانون مدیریت بحران کشور

ماده ۱- در این آیین‌نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

۱- سازمان: سازمان مدیریت بحران کشور.

۲- قانون: قانون مدیریت بحران کشور - مصوب ۱۳۹۸-.

۳- دستگاه‌های اجرایی: دستگاه‌های موضوع ماده (۲) قانون.

۴- دستگاه مسئول: دستگاهی که در ارتباط با فعالیت مورد نظر دارای وظایف قانونی است.

۵- دستگاه همکار: دستگاهی که در چهارچوب اختیارات قانونی خود و با توجه به ظرفیت‌های اجرایی با هماهنگی دستگاه مسئول، عهده‌دار بخشی از وظایف و پاسخگوی مسئولیت محول‌شده می‌باشد. سازوکار همکاری بر اساس توافق میان دستگاه مسئول و همکار تعیین می‌گردد.

۶- مواد خطرناک: کلیه مواد با ماهیت شیمیایی، زیستی (بیولوژیک)، پرتوزا و انفجاری و با منشأ طبیعی یا مصنوعی که به صورت مایع، جامد و گاز در محیط وجود دارند و در صورت عدم مدیریت صحیح و عدم رعایت ایمنی در زمان تولید، حمل و نقل، بارگیری، نگهداری، تخلیه و مصرف یا امحا می‌توانند باعث انفجار، آتش‌سوزی، خرابی تجهیزات، مسمومیت، سوختگی، دریافت تشعشع، بیماری و مرگ انسان یا حیوان و اثرات زیان‌بار بر روی گیاهان و محیط‌زیست گردند. مواد خطرناک بر اساس خصوصیات خود در نه گروه به شرح زیر طبقه‌بندی می‌شوند:

الف- گروه اول: مواد منفجره.

ب- گروه دوم: گازها.

پ- گروه سوم: مایعات قابل اشتعال.

ت- گروه چهارم: جامدات قابل اشتعال.

ث- گروه پنجم: اکسیدکننده‌ها و پراکسیدهای آلی.

ج- گروه ششم: مواد سمی و عفونی.

چ-گروه هفتم: مواد پرتوزا.

ح- گروه هشتم: مواد خورنده.

خ- گروه نهم: سایر مواد خطرناک.

۷- شماره شناسایی بین‌المللی ماده (عدد UN): شماره‌ای که بر اساس تفاهم‌نامه (پروتکل)های شماره‌گذاری کارگروه تخصصی حمل و نقل کالاهای خطرناک ملل متحد به صورت عدد چهار رقمی برای شناسایی مواد خطرناک تعیین شده است.

۸- شماره کملر: شماره‌ای که به صورت دو یا سه رقم و یک حرف، بیانگر میزان آسیب‌رسانی ماده خطرناک است و در ردیف شماره‌های مربوط به اقدامات اضطراری می‌باشد و بر روی حامل‌های استاندارد مواد خطرناک درج می‌گردد.

۹- لوزی خطر: نمادی بین‌المللی مشتمل بر چهار رنگ قراردادی و در ردیف شماره‌های مربوط به اقدامات اضطراری که شدت احتمالی مخاطرات بهداشتی (آبی)، قابلیت اشتعال (قرمز)، واکنش‌پذیری (زرد) و خطرات خاص (سفید) ناشی از مواد خطرناک را بر حسب درجه خطرزایی (از درجه صفر تا درجه چهار در هر بخش) نشان می‌دهد. از این لوزی برای شناسایی خطرات مربوط به یک ماده خطرناک استفاده می‌شود تا عوامل دست‌اندرکار استفاده از این مواد با آگاهی از نوع مخاطره مربوط، دچار صدمه و آسیب نشوند.

۱۰- برگه اطلاعات ایمنی ماده خطرناک: برگه‌ای شامل (۱۶) مورد اطلاعات اساسی مواد شیمیایی که مشخصات کلی ماده و خلاصه‌ای از مهم‌ترین خطرات بهداشتی، ایمنی، محیط‌زیستی آن را به همراه اقدامات پیشگیرانه و حفاظتی، واکنش در شرایط اضطراری، حوادث مواد خطرناک نظیر انفجار، آتش‌سوزی، تماس پوستی، مواجهه تنفسی یا گوارشی، نشت، ریزش، رهاشدن در محیط، خطرات پرتوگیری و پخش مواد پرتوزا و مانند آن در مراحل مختلف نگهداری، حمل، انبارداری، جابه‌جایی و مصرف مواد خطرناک مشخص می‌کند و باید توسط تولیدکننده یا متصدی کالا تهیه و ارایه شود.

۱۱- حد مجاز مواجهه شغلی: حدود تماس شغلی کارکنان با آلاینده‌های محیط کار و عوامل زیان‌آور محیط کار می‌باشد. مقادیر و غلظت‌های مجاز مواجهه با عوامل شیمیایی در سه گروه متوسط وزنی زمانی (OEL-TWA)، حد مواجهه شغلی کوتاه‌مدت (OEL- STEL) و حدمجاز مواجهه سقفی(OEL-C) توسط مرکز سلامت محیط و کار وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تعیین و ابلاغ می‌گردد.

۱۲- آرایه (ماتریس) سازگاری یا تجانس شیمیایی: به میزان ثبات و پایداری یک ماده خطرناک در هنگام ترکیب یا هم‌جواری با ماده دیگر اطلاق می‌گردد. بر این اساس، نحوه قرارگیری و چینش مواد شیمیایی در کنار هم که در زمان بارگیری، تخلیه و قرارگیری در انبار، اهمیت ویژه‌ای می‌یابند، در آرایه (ماتریس) سازگاری یا تجانس شیمیایی بیان می‌گردد.

۱۳- تأسیسات مواد خطرناک: هرگونه تأسیسات صنعتی و فراورشی شامل کلیه شرکت‌ها، سازمان‌ها، کارخانه‌ها، مؤسسات اعم از دولتی و غیردولتی که حسب ماهیت ذاتی، یکی از نه گروه مواد خطرناک را در حجم عمده تولید، مصرف، منتقل، ذخیره و بارگیری می‌نمایند.

۱۴- مسئول تأسیسات: بالاترین مقام اجرایی که مسئولیت مدیریت ایمنی عملیات و نگهداری تأسیسات مواد خطرناک را بر عهده دارد.

۱۵- متصدی کالا: صاحبان مشاغل، اصناف و کارگاه‌های مرتبط با تولید، فروش، واردات و صادرات مواد خطرناک که ملزم به دریافت پروانه تخصصی و فنی از وزارت صنعت، معدن و تجارت، مطابق ماده (۱۳) قانون نظام صنفی کشور - مصوب ۱۳۸۲- هستند و این مواد را تولید، مصرف، توزیع و نگهداری می‌نمایند.

۱۶- متصدی حمل و نقل: کلیه سازمان‌ها، شرکت‌ها، مؤسسات حمل و نقل، سازمان‌ها، کارخانه‌ها و مانند آنها اعم از دولتی و غیردولتی که به حمل‌ونقل محموله‌های خطرناک (تولیدات یا مواد اولیه) مبادرت می‌ورزند و دارای پروانه فعالیت معتبر از وزارت راه و شهرسازی می‌باشند.

۱۷- سامانه ملی مواد خطرناک: سامانه جامع رهگیری، پایش و مدیریت خطرپذیری مواد خطرناک کشور که اطلاعات کلیه مواد خطرناک در آن بارگذاری و به‌روزرسانی می‌شود.

۱۸- گواهی‌نامه ایمنی: گواهی‌نامه قابل صدور توسط مراجع حقوقی ذی‌صلاح و یا دستگاه اجرایی متولی که در آن صحت رعایت موارد ایمنی در حمل و نقل، نگهداری، تولید و مصرف مواد خطرناک توسط مسئول ایمنی مرتبط با هر نوع از مواد مورد بازرسی و ارزیابی قرار می‌گیرد.

۱۹- واحد/اداره/سازمان آتش‌نشانی: منظور از واحد، بخش آتش‌نشانی تخصصی مربوط به دستگاه‌های اجرایی، منظور از اداره، اداره آتش‌نشانی مستقر در شهرها (زیر نظر شهرداری) و منظور از سازمان، سازمان آتش‌نشانی مستقر در تهران (زیر نظر شهرداری) می‌باشد.

۲۰- پسماند: مواد جامد، مایع و گاز (غیر از فاضلاب) که به طور مستقیم یا غیرمستقیم حاصل از فعالیت انسان است و ازنظر تولیدکننده، زائد تلقی می‌گردد. پسماندها به پنج گروه عادی، بیمارستانی، ویژه، کشاورزی و صنعتی تقسیم می‌شوند.

۲۱- فرمانده میدان: شخص حقیقی و دارای صلاحیت و توانمندی‌های تخصصی لازم که به تشخیص فرمانده عملیات پاسخ به بحران، منصوب و در سطوح شهرستانی، استانی و ملی مسئولیت تخصصی عملیات فرماندهی، برنامه‌ریزی، ساماندهی، مدیریت و رهبری صحنه یا منطقه وقوع حادثه یا سانحه را در کلیه ابعاد پاسخ به شرایط اضطراری متناسب با نوع بحران برعهده دارد.

۲۲- پرتوگیری: عمل یا شرایطِ قرار گرفتن در معرض تابش پرتو طبق تعریف مرکز نظام ایمنی هسته‌ای کشور که می‌تواند شامل پرتوگیری خارجی (از منابع خارج از بدن) یا پرتوگیری داخلی (از منابع داخل بدن) باشد.

۲۳- مواد و تجهیزات پرتوزا: مواد و تجهیزاتی که به دلیل وجود پدیده پرتوزایی در آنها، طبق قوانین ملی یا به واسطه مقررات و ضوابط مرکز نظام ایمنی هسته‌ای کشور تحت نظارت واحد قانونی مربوط قرار می‌گیرد.

۲۴- واحد قانونی: هریک از دستگاه‌های اجرایی که در چهارچوب وظایف و اختیارات تعریف‌شده، قانوناً عهده‌دار مسئولیت نظارت بر الزامات مرتبط با مواد خطرناک نه‌گانه مندرج در بند (۶) ماده (۱) این آیین‌نامه در مراحل مختلف نگهداری، حمل، مصرف و ایمنی مواد خطرناک می‌باشند.

۲۵- پاسخ اولیه: استفاده از ظرفیت‌ها و منابع در اختیار واحد/ اداره/ سازمان آتش‌نشانی در حوزه استحفاظی محل رخداد حادثه، به منظور انجام اقدامات ایمنی لازم برای حذف، بازرسی، کاهش و یا ایجاد حریم مناسب جهت حفاظت از افراد در معرض خطر تا زمان رسیدن دستگاه مسئول براساس مفاد این آیین‌نامه.

۲۶- بازبینی ایمنی پیش از راه‌اندازی: فرایندی بر مبنای ارزیابی مستندات و صحه‌گذاری میدانی که به‌منظور حصول اطمینان از یکپارچگی ماشینی تأسیسات، وجود/ استقرار مؤلفه‌های ایمنی موردنیاز و عملیاتی بودن و آماده به کار بودن آنها قبل از ورود ماده خطرناک به تأسیسات مربوط انجام می‌شود.

ماده ۲- کلیه مراحل فرایند مدیریت مواد خطرناک موضوع بند (۶) ماده (۱) این آیین‌نامه در قلمروی جمهوری اسلامی ایران مشمول این آیین‌نامه می‌باشد.

ماده ۳- تا زمان تدوین فهرست ملی مواد خطرناک موضوع ماده (۵۱) این آیین‌نامه، فهرست مواد خطرناک مندرج در آخرین ویرایش کتاب راهنمای پاسخ اضطراری (-Emergency Response Guide – (DOT)) مرجع فهرست مواد خطرناک مشمول این آیین‌نامه می‌باشد.

ماده ۴- رعایت آرایه (ماتریس) سازگاری یا تجانس شیمیایی در کلیه مراحل تولید، حمل و نقل، نگهداری و انبارداری در زنجیره تأمین مواد خطرناک توسط متصدی کالا و حمل و نقل الزامی است.

ماده ۵- دستگاه‌های موضوع بند (س) ماده (۱۴) قانون و وزارت راه و شهرسازی مکلفند تمامی محیط‌های در ارتباط با مواد خطرناک تحت نظر خود را متناسب با نوع و میزان ماده خطرناک براساس استانداردهای مرتبط تجهیز نمایند. همچنین مسئولیت نظارت و بررسی دوره‌ای بر تأمین ایمنی و حفاظت مواد خطرناک، استانداردها و اسناد مورد نیاز ایمنی اماکن، تأسیسات، کارخانه‌ها، مراکز و نظایر آن که مرتبط با مواد خطرناک است، بر عهده واحد قانونی مربوط می‌باشد.

تبصره- با توجه به استقرار بخش خصوصی در شهرک‌ها و واحدهای صنعتی، تأمین تجهیزات ایمنی و رفع آلودگی به عهده بخش خصوصی مربوط و نظارت و بررسی دوره‌ای تأمین ایمنی و حفاظت مواد خطرناک برعهده واحد قانونی مرتبط خواهد بود.

ماده ۶- درج اطلاعات کلیدی ایمنی، مخاطرات و اقدام اضطراری در مراحل بسته‌بندی و برچسب‌گذاری مواد خطرناک روی حامل / ناوگان/ محصول مطابق ضوابط ملی الزامی می‌باشد. در صورت فقدان ضوابط ملی، لازم است از استانداردها و ضوابط بین‌المللی استفاده شود. این اطلاعات می‌تواند شامل برگه اطلاعات ایمنی ماده خطرناک، لوزی خطر، علایم استاندارد خطر، شماره شناسایی ماده، شماره کملر و مانند آن باشد.

ماده ۷- دستگاه‌های موضوع بند (س) ماده (۱۴) قانون و وزارت راه و شهرسازی موظفند علاوه بر رعایت مفاد این آیین‌نامه نسبت به تأمین ایمنی و نگهداری، تدوین و ابلاغ شیوه‌نامه‌ها، رویه‌های اجرایی و دستورالعمل‌های متناسب با نگهداری، حمل و مصرف مواد خطرناک در حوزه وظایف و قوانین دستگاه متبوع در تأسیسات مواد خطرناک یا اماکن پرخطر تحت مدیریت خود اقدام نمایند.

تبصره- برای نظارت بر فرایندهای واپایش (کنترل) در کلیه فعالیت‌های مرتبط با مواد خطرناک در سازمان‌ها، شرکت‌ها، کارگاه‌ها و انبارها، ساماندهی واحد/ بخش ایمنی، بهداشت و محیط‌زیست ضروری می‌باشد.

ماده ۸- مسئولیت تأمین ایمنی در تأسیسات مواد خطرناک بر عهده مسئول تأسیسات و در اصناف، اماکن و مشاغل مشمول قانون نظام صنفی کشور بر عهده متصدی کالا و در فرایند

حمل و نقل مواد خطرناک بر عهده متصدی حمل‌ونقل مطابق با ضوابط و دستورالعمل‌های مصوب و استانداردهای مربوط است.

تبصره ۱- تولیدکنندگان و واردکنندگان مواد خطرناک موظف به تهیه برگه اطلاعات ایمنی ماده خطرناک بر اساس استانداردهای مربوط هستند و لازم است این برگه در فرایند حمل، انبارش، مصرف و فروش مواد خطرناک درج شده باشد.

تبصره ۲- علامت‌گذاری پسماندهای هسته‌ای و پرتوی بر اساس مقررات و ضوابط مرکز نظام ایمنی هسته‌ای کشور (سازمان انرژی اتمی ایران) صورت می‌پذیرد. همچنین علامت‌گذاری پسماندهای غیرهسته‌ای با نظارت سازمان حفاظت محیط‌زیست انجام می‌گردد.

تبصره ۳- مسئولیت تأمین ایمنی در تولید و بسته‌بندی مواد خطرناک بر عهده متصدی کالا و دستگاه مسئول مربوط می‌باشد.

ماده ۹- بر اساس قانون حفاظت در برابر اشعه - مصوب ۱۳۶۸- سازمان انرژی اتمی ایران واحد قانونی ناظر بر استفاده ایمن از انرژی هسته‌ای و منابع پرتوی کشور می‌باشد و در این راستا رعایت مقررات و ضوابط مصوب آن سازمان در انجام هرگونه فعالیت پرتوی در سطح کشور توسط بهره‌برداران و دارندگان پروانه/ مجوز الزامی است.

ماده ۱۰- کلیه دستگاه‌های اجرایی مرتبط با مواد خطرناک موظفند ظرف یک‌سال از تاریخ تصویب این آیین‌نامه، نسبت به تدوین برنامه آموزشی و برگزاری دوره‌های آموزشی ایمنی متناسب با مواد خطرناک برای تمامی کارکنان شاغل (اعم از رسمی، قراردادی، پیمانی و یا سایر عناوین همکاری) در تأسیسات مواد خطرناک، توسط مراکز ذی‌صلاح و مورد تأیید دستگاه مسئول، اقدام نمایند. دوره‌های آموزشی گذرانده‌شده کارکنان در سوابق آموزشی ایشان درج می‌گردد.

تبصره ۱- واگذاری مشاغل مربوط به تأسیسات مواد خطرناک به افراد، منوط به گذراندن دوره آموزشی ایمنی متناسب با نوع ماده خطرناک است.

تبصره ۲- درخصوص دوره‌هایی که به تشخیص دستگاه مسئول نیاز به بازآموزی دارند، متناسب با برنامه آموزشی موضوع این ماده اقدام می‌گردد.

ماده ۱۱- دستگاه‌های اجرایی مسئول و همکار در حوزه مواد خطرناک، باید به نحوی در اسناد مناقصات و شرایط خصوصی قراردادها برنامه‌ریزی و اقدام نمایند که کارکنان مرتبط با حوزه مواد خطرناک در شرکت‌های مشاور و پیمانکار، به تشخیص دستگاه اجرایی مربوط موظف به ارایه گواهی‌نامه‌های مورد قبول یا شرکت در دوره‌های آموزشی و بازآموزی مورد نظر دستگاه مسئول و اخذ نمره قبولی گردند.

مـاده ۱۲- کلیـه دسـتگاه‌هـای مرتبط بـا حمـل و نقـل مواد خطرنـاک موظفنـد بـا هماهنگی وزارت راه و شهرسازی نسبت به تعیین عناوین دوره‌های آموزشی و سرفصل‌های مورد نیاز متصدیان و رانندگان ناوگان حمل و نقل مواد خطرناک در حوزه تخصصی مربوط اقدام نمایند.

ماده ۱۳- به منظور کاهش سـطح خطر در کلیه تأسـیسـات مواد خطرناک، دسـتگاه‌های اجرایی مربوط موظف به انجام مطالعات تحلیل مخاطرات فرایندی می‌باشـند. تحلیل خطرات فرایندی حداقل باید با اسـتفاده از روش‌های کیفی و کمی بر اسـاس اسـتانداردها و رویه‌های عمل ملی و بین‌المللی، متناسـب با نوع تأسـیسـات انجام گردد. این مطالعات باید در بازه زمانی حداکثر هفت‌سـاله یا پس از تغییرات عمده در تأسیسات، بازبینی و به‌روزرسانی شود.

ماده ۱۴- دستگاه‌های بند (س) ماده (۱۴) قانون و وزارت راه و شهرسازی در حیطه تخصصی و در چهارچوب قوانین و مقررات مربوط، موظف به احصای عناوین استانداردهای تخصصی موردنیاز در حوزه مواد خطرناک می‌باشـند. کلیه دسـتگاه‌های مذکور موظفند ظرف شـش ماه پس از احصـای عناوین اسـتانداردهای ملی موردنیاز، پیش‌نویس اسـتانداردهای تخصـصـی خود را برای طرح و تصـویب به سازمان ملی استاندارد ایران ارایه نمایند.

ماده ۱۵- سـازمان موظف اسـت با همکاری دسـتگاه‌های موضـوع بند (س) ماده (۱۴) قانون، وزارت راه و شـهرسـازی، وزارت اطلاعات و شـورای امنیت کشـور ظرف یک‌سـال از تاریخ تصویب این آیین‌نامه، سـامانه ملی مواد خطرناک کشـور را طراحی و راه‌اندازی نماید. تدوین شـیوه‌نامه اجرایی بارگذاری اطلاعات در این سامانه بر عهده کارگروه مواد خطرناک موضوع ماده (۵۱) این آیین‌نامه است که پس از تأیید وزارت اطلاعات و شورای امنیت کشور لازم‌الاجرا می‌باشد. این سامانه دارای طبقه‌بندی امنیتی اسـت و موارد امنیتی در ایجاد، نگهداری و بارگذاری داده‌ها، اطلاعات و دسـترسـی به آن باید توسط سازمان لحاظ شود.

تبصـره ۱- دسـتگاه‌های اجرایی و بخش خصـوصـی موظف به همکاری در تکمیل و به‌روزرسـانی داده‌ها و اطلاعات سـامانه ملی مواد خطرناک با رعایت مسایل امنیتی می‌باشند. سازمان‌های امدادی، وزارت اطلاعـات، وزارت کشـور (سـازمـان شـهرداری‌ها و دهیاری‌های کشـور) و نیروی انتظامی جمهوری اسـلامی ایران ، سـازمان پدافند غیرعامل کشـور، اسـتانداری‌ها، وزارت راه و شـهرسـازی، ستاد کل نیروهای مسلح و کلیه دستگاه‌های مسئول و همکار مرتبط در فرایند مدیریت مواد خطرناک در صـورت نیاز تخصـصـی و برحسـب مأموریت محول‌شـده و متناسـب با سـطوح امنیتی باید امکان دسـترسـی به این سـامانه را داشته باشند. سطح و شیوه دسترسی دستگاه‌های یادشده تابع شیوه‌نامه موضوع این ماده است.

تبصـره ۲- مسـئولیت به‌روزرسـانی بخش مواد شـیمیایی در این سـامانه بر عهده وزارتخانه‌های صـنعـت، معـدن و تجـارت، نفـت و نیرو در حیطـه وظـایف خود، در بخش مواد پرتوزا، بر عهـده

سازمان انرژی اتمی ایران، در بخش مواد زیستی و عفونی حوزه انسان، بر عهده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، در بخش مواد زیستی و عفونی، سموم سنواتی و کودهای شیمیایی حوزه کشاورزی و دام، بر عهده وزارت جهاد کشاورزی، در بخش مواد منفجره، بر عهده وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، در بخش حمل و نقل و عبور (ترانزیت) مواد خطرناک، بر عهده وزارت راه و شهرسازی، در بخش پسماند خطرناک، بر عهده سازمان حفاظت محیط‌زیست، در بخش حوادث و بانک اطلاعات اماکن پرخطر در این سامانه و در محدوده شهرها و اماکن مسکونی خارج از حیطه وظایف دستگاه‌های موضوع بند (س) ماده (۱۴) قانون بر عهده سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور و سازمان‌های امدادی و مسئولیت به‌روزرسانی بخش بانک اطلاعات انبارهای انباشت و واردات مواد خطرناک در این سامانه بر عهده گمرک جمهوری اسلامی ایران و سازمان جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی می‌باشد.

ماده ۱۶- واردات هرگونه مواد خطرناک به کشور باید با اخذ مجوزهای لازم از واحدهای قانونی مربوط صورت پذیرد و واحد قانونی صادرکننده مجوز نسبت به بارگذاری مجوز ورود، با در نظر داشتن ملاحظات امنیتی در سامانه موضوع ماده (۱۵) این آیین‌نامه اقدام نماید.

ماده ۱۷- گمرک جمهوری اسلامی ایران موظف است با همکاری سازمان جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی، کلیه مواد خطرناک مشکوک و بلاتکلیف و مواد خطرناک فاسدشده‌ای که در مبادی ورودی کشور هستند و یا به پسماند مواد خطرناک تبدیل شده‌اند را با نظارت سازمان حفاظت محیط‌زیست و استعلام از دستگاه اجرایی صادرکننده مجوز واردات، ضمن رعایت آرایه (ماتریس) سازگاری یا تجانس شیمیایی در انباری ویژه که از قبل مکان‌یابی شده است، از سایر مواد جداسازی و انبارش نماید. دستگاه اجرایی صادرکننده مجوز واردات باید در حداقل زمان ممکن و متناسب با نوع مواد خطرناک ظرف یک‌ماه پس از آن نسبت به تعیین تکلیف این مواد اقدام کند.

تبصره- در خصوص مواد خطرناک بلاتکلیف و بلاتصدی که در انبارهای گمرک کشور باقی مانده‌اند، متناسب با سطح خطر مواد انبارشده و یا درصورتی‌که حداکثر سه ماه به تشخیص گمرک جمهوری اسلامی ایران و برگه اطلاعات ایمنی ماده خطرناک از مدت ماندگاری آنها در انبارها گذشته باشد، وزارت امور اقتصادی و دارایی با همکاری وزارت کشور موظف است ضمن طراحی سازوکار لازم جهت امحا، خروج یا هر عملیات دیگر به منظور رفع خطر را از طریق سازمان جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی کشور و گمرک جمهوری اسلامی ایران با نظارت سازمان حفاظت محیط‌زیست با هماهنگی دستگاه مسئول، اقدام نماید.

ماده ۱۸- مسئولیت تأمین ایمنی مواد خطرناک در مدت حمل با متصدی حمل دارای مجوز حمل کالاهای خطرناک و پس از تحویل، با مرجع تحویل‌گیرنده می‌باشد.

تبصـــره ۱- کلیـه اطلاعـات ایمنی و شـــرایط حفظ و نگهـداری کـالاهـای خطرنـاک مرتبط بـا حمل و نقل، نگهداری، توزیع و مصرف آن، باید در قالب برگه مشخصات ایمنی کالا (MSDS) از ناحیه تولیدکننده یا صـاحب کالا، قبل از آغاز حمل از ناحیه فرستنده کالا و قبل و یا همزمان با تحویل کالا به گیرنده کالا در مقصد ارایه شود.

تبصره۲- در مدت‌زمان نگهداشت مواد خطرناک در گمرک، مسئولیت تأمین ایمنی به عهده اداره امور گمرکی ذی‌ربط می‌باشد.

تبصـــره۳- مسئولیت تأمین ایمنی در هنگام حمل و نقل مواد پرتوزای وارداتی، مطابق مقررات و ضوابط مرکز نظام ایمنی هسته‌ای کشور، بر عهده متصدی حمل و نقل و متصدی کالا می‌باشد.

ماده ۱۹- نظارت بر رعایت مقررات و ضـوابط جاری کشـور در موضـوع حمل و نقل مواد خطرناک (داخلی و عبوری (ترانزیت)) مطابق با رویه‌های موجود برعهده نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و وزارت راه و شـهرسـازی اسـت. وزارت دفاع و پیشتیبانی نیروهای مسلح مسئولیت نظارت بر رعایت مقررات و ضوابط مربوط در حوزه‌های ذی‌ربط را دارا می‌باشد. سازمان‌ها و دستگاه‌های مرتبط ملزم به همکاری در نظارت و تأمین و به‌روز نگه‌داشـــتن تجهیزات نظارتی متناســب بر اســـاس ماده خطرناک مرتبط در مرزبانی‌ها و اداره امور گمرکی مستقر در مرزها می‌باشند.

تبصـــره ۱- وزارت راه و شـهرسـازی و واحدهای قانونی مرتبط با مواد خطرناک ملزم به نظارت بر حمل و نقل مواد خطرناک از مبدأ مرزهای رسـمی کشـور می‌باشـند. سازمان امور گمرکی نیز موظف اســـت در مرزهایی که مواد خطرناک وارد یا صـــادر می‌شـــود، محل نگهداری مناســـب را مطابق با استانداردهای ملی و بین‌المللی به تشخیص واحد قانونی مربوط تأمین نماید.

تبصـــره ۲ – در صـــورت فقدان یا کمبود تجهیزات پایش و بازرســـی مواد خطرناک در مرزبانی یا گمرک جمهوری اسـلامی ایران، سازمان امور گمرکی موظف است با همکاری دستگاه اجرایی مسئول، بر اســـاس طبقه‌بندی نه گانه مواد خطرناک نســـبت به تهیه و نصـــب تجهیزات مربوط اقدام نماید. هر یک از دستگاه‌های موضوع بند (س) ماده (۱۴) قانون و افراد حقیقی و حقوقی ذی‌نفع، با مسئولیت گمرک جمهوری اسلامی ایران و به تشخیص دستگاه مسئول، موظفند تجهیزات مربوط را برای پایش مواد در اختیار مرزبانی یا اداره امور گمرکی دستگاه مربوط قرار دهند.

تبصـــره ۳ – اگر محمولـه‌ای بـه تشـــخیص واحد قانونی، مرزبانی و یا اداره امور گمرکی مربوط مشـــکوک به دارابودن منبع/ مواد/ آلودگی هســـته‌ای و یا پرتوزا باشـــد، مرزبانی و یا اداره امور گمرکی مربوط موظفند ضـمن رعایت مقررات و ضـوابط مرکز نظام ایمنی هســـته‌ای کشور و برقراری ایمنی و امنیت موقت محموله مشـکوک، درخصوص انتقال به محل نگهداری ایمن با سازمان انرژی اتمی ایران هماهنگی لازم را به عمل آورند. سازمان انرژی اتمی ایران موظف است پس از دریافت اسناد و مدارک محموله، در صورت تشخیص، تجهیزات و گروه تخصصی مربوط به ایمن‌سازی و مهار منابع پرتوزا را در

کوتاه‌ترین زمان ممکن به مرزبانی و یا اداره امور گمرکی مربوط اعزام نماید. در این خصوص می‌توان به تشخیص و راهنمایی سازمان انرژی اتمی ایران، از ظرفیت گروه‌های آمادگی و مقابله محلی/ استانی مدیریت بحران استفاده نمود.

ماده ۲۰- حمل و نقل هرگونه ماده خطرناک در کشور درصورتی مجاز است که پروانه/ مجوزهای لازم از واحدهای قانونی مربوط اخذ شود و محموله مورد نظر دارای اسناد و برگه (فرم)های کالای خطرناک، برگه اطلاعات ایمنی، شرایط نگهداری و حمل و نقل استاندارد باشد.

ماده ۲۱- متصدی حمل و نقل موظف است قبل از صدور بارنامه، مجوزهای لازم را از مبادی ذی‌ربط مواد خطرناک دریافت نماید. متصدیان حمل و نقل جهت اخذ مجوز برای حمل و نقل و عبور مواد خطرناک پرتوزا از سازمان انرژی اتمی ایران، مواد منفجره از وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، مواد مخدر با مصارف دارویی از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، مواد بیولوژیک (زیستی) حوزه انسان از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با تأییدیه وزارت اطلاعات، مواد بیولوژیک (زیستی) و سموم شیمیایی حوزه کشاورزی و دام و طیور و نباتات و سموم سنواتی از وزارت جهاد کشاورزی، مواد سوختی و نفتی از وزارت راه و شهرسازی، پسماندهای حاصل از مواد خطرناک از سازمان حفاظت محیط‌زیست و مواد شیمیایی خطرناک از وزارت صنعت، معدن و تجارت با تأییدیه وزارت اطلاعات اقدام نمایند. تمامی مجوزهای حمل داخلی و یا عبوری (ترانزیت) مواد خطرناک صادرشده توسط واحدهای قانونی مربوط به مواد خطرناک نه‌گانه مشمول این آیین‌نامه باید بر روی سامانه ملی مواد خطرناک پیش‌بینی شده در ماده (۱۵) این آیین‌نامه توسط واحد صادرکننده مجوز بارگذاری گردد.

ماده ۲۲- حمل و ورود هر گونه مواد خطرناک در قسمت حمل مسافر وسایل نقلیه عمومی ممنوع می‌باشد. حمل مواد خطرناک در قسمت حمل بار وسایل نقلیه عمومی حسب مورد تابع مقررات و ضوابط ملی و بین‌المللی و با اخذ مجوزهای لازم از واحدهای قانونی مربوط است.

ماده ۲۳- وزارت راه و شهرسازی شش ماه پس از اعلام مناطق حساس محیط‌زیستی در مجاورت شبکه حمل و نقل جاده‌ای برون‌شهری توسط سازمان حفاظت محیط‌زیست، مسیرهای مجاز و ممنوع تردد مواد خطرناک را تعیین و طی برنامه زمان‌بندی با اولویت مسیرهای پرتردد نسبت به ایجاد توقفگاه‌های اضطراری وسایل نقلیه مواد خطرناک و انتشار نقشه موقعیت آنها اقدام نماید.

ماده ۲۴- مواد خطرناک صرفاً با مجوز دستگاه ذی‌ربط در انبارها و باراندازها نگهداری می‌شود و حریم ایمنی آن با سازه‌های مجاور با رعایت استانداردهای ملی و بین‌المللی صورت می‌گیرد. همچنین در مکان‌یابی انبارهای مواد خطرناک باید از چهار جهت دسترسی مناسب برای خودروهای سنگین آتش‌نشانی و امدادی برای استقرار بهینه در زمان رخداد حوادث و سوانح وجود داشته باشد و امکان سرایت آتش‌سوزی به املاک مجاور به حداقل میزان ممکن کاهش یابد.

تبصره - دستگاه‌های موضوع بند (س) ماده (۱۴) قانون موظفند پیش‌نویس استانداردها و مقررات لازم و مختص مراکز خرید و فروش و انبارهای مواد خطرناک و همچنین استانداردهای مرتبط با برچسب محیط‌زیستی مواد خطرناک را ظرف سه ماه از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه تهیه و برای طرح و تصویب به واحدهای قانونی مربوط ارسال نمایند. استانداردهای ملی مربوط در بازه زمانی دوساله برابر فرایند تدوین استانداردهای ملی موردبازنگری قرار می‌گیرند.

ماده ۲۵- در کلیه مراحل خرید، فروش، نگهداری و توزیع اقلام شیمیایی و زیستی خطرناک، رعایت دستورالعمل اجرایی شماره ۶۰/۲۳۵۹۲۸ مورخ ۱۳۹۹/۱۰/۲ موضوع ثبت شناسنامه، اخذ و نصب شناسه کالای شیمیایی و زیستی خطرناک ابلاغی وزارت صنعت، معدن و تجارت توسط کارخانجات، کارگاه‌ها، مراکز صنعتی و تولیدی بخش خصوصی، مراکز فروش داخلی، واردکنندگان و صادرکنندگان، اتحادیه صنف مواد شیمیایی و دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط الزامی است.

ماده ۲۶- کلیه دستگاه‌های اجرایی مرتبط با مواد خطرناک و متصدیان کالا موظفند کالا، تجهیزات، انبار، محل تولید و نگهداری و همچنین فرایند توزیع و حمل و نقل مواد خطرناک و هرگونه خسارات احتمالی متناسب با سطح کمینه خطر به شخص ثالث و محیط‌زیست و کارکنان مربوط به خود را بیمه نمایند. صدور یا تمدید هرگونه مجوز فعالیت و پروانه تخصصی و فنی مواد خطرناک منوط به رعایت کلیه الزامات یادشده می‌باشد.

تبصره - پوشش بیمه‌ای تأسیسات هسته‌ای و فعالیت‌های پرتوی مطابق با قوانین و مقررات مربوط می‌باشد.

ماده ۲۷- به‌منظور جبران بخشی از خسارت‌های واردشده به محیط‌زیست ناشی از حوادث و سوانح مواد خطرناک و تصادفات رانندگی مرتبط با حمل و نقل، انتقال و انتشار ناخواسته مواد مذکور، اخذ پوشش بیمه‌ای توسط حاملان و متصدیان مواد خطرناک الزامی است. شرایط بیمه‌نامه ظرف شش ماه از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه، توسط بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران با همکاری سازمان حفاظت محیط‌زیست و اخذ نظر از دستگاه‌های ذی‌نفع تهیه و پس از تصویب در شورای‌عالی بیمه لازم‌الاجرا می‌گردد.

تبصره- در حوادث منجر به انتشار آلودگی در محیط‌زیست، عامل ایجاد آلودگی باید کلیه هزینه‌های امحای مواد آلوده و پاک‌سازی منبع آلاینده محیط‌زیست را پرداخت نماید.

ماده ۲۸- رعایت مفاد کلیه موافقت‌نامه‌های بین‌المللی درخصوص مواد خطرناک که به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده، توسط دستگاه‌های مسئول الزامی است.

ماده ۲۹- مصرف‌کنندگان و صاحبان مواد خطرناک ازجمله آلاینده‌های آلی پایدار، آزبست، فلزات سنگین شامل سرب، کادمیوم، کروم، آرسنیک، جیوه و ترکیبات آن در هر شکلی از ماده اولیه، محصول و یا پسماند و فاضلاب، موظف به جلوگیری از انتشار خارج از محدوده مجاز این آلاینده‌ها در منابع محیط‌زیستی هستند.

تبصره - تعیین حدود مجاز انتشار آلودگی در منابع محیط‌زیستی توسط سازمان حفاظت محیط‌زیست با همکاری دستگاه‌های مربوط ظرف شش ماه از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه تدوین و برای اجرا به واحد قانونی مربوط ابلاغ می‌گردد.

ماده ۳۰- وزارت کشور موظف به تعیین محل‌های دفن پسماندهای خطرناک بر اساس ضوابط ابلاغی سازمان حفاظت محیط‌زیست پس از تأیید نهایی واحد قانونی مربوط می‌باشد. سازمان حفاظت محیط زیست موظف به نظارت برحسن اجرای ضوابط مربوط است.

ماده ۳۱- تمامی پسماندهای خطرناک قبل از دفع نهایی، باید منطبق بر ضوابط و دستورالعمل‌های سازمان حفاظت محیط‌زیست و معیارهای هر گروه از مواد خطرناک نه‌گانه، توسط متصدیان کالا بی‌خطر یا کم‌خطر گردد.

تبصره ۱- سازوکار لازم جهت دفع پسماندهای مواد پرتوزا توسط سازمان انرژی اتمی ایران با همکاری سازمان حفاظت محیط‌زیست طبق ضوابط و استانداردهای مربوط در نظر گرفته می‌شود.

تبصره ۲- جمع‌آوری و امحای پسماندهای آفت‌کش‌ها، سموم سنواتی، کودها و داروهای مورد استفاده در بخش کشاورزی باید منطبق بر ضوابط و دستورالعمل‌ها و تحت نظارت سازمان حفاظت محیط‌زیست توسط وزارت جهاد کشاورزی صورت پذیرد.

ماده ۳۲- در مصرف مواد خطرناک در محیط‌های کار، رعایت حد مجاز مواجهه شغلی کارکنان با عوامل زیان‌آور شیمیایی ضروری است.

ماده ۳۳- مسئولیت هرگونه سهل‌انگاری در تأمین و نگهداری و آماده به‌کار نگه‌داشتن تجهیزات ایمنی، اعلان و اطفای حریق متناسب با نوع ماده خطرناک بر عهده مسئول تأسیسات/ متصدی کالا/ متصدی حمل و نقل می‌باشد.

ماده ۳۴- در صورت فقدان تجهیزات لازم در داخل کشور برای تشخیص و رفع آلودگی توسط گروه‌های تخصصی مواد خطرناک در حوادث و سوانح، بر اساس تقسیم‌بندی نه‌گانه بند (۶) ماده (۱) این آیین‌نامه، ضروری است واحد قانونی مربوط تجهیزات لازم را با هماهنگی وزارت امور خارجه، گمرک جمهوری اسلامی ایران، وزارت صنعت، معدن و تجارت و سازمان‌های مسئول هر یک از مواد خطرناک (مرتبط با مواد شیمیایی، زیستی (بیولوژیک) و پرتوزا) در کمترین زمان ممکن از مبادی ذی‌ربط وارد کشور کند و با رعایت مراحل ثبت اموال در قالب سازمان مرتبط، با قید فوریت به مکان موردنظر برای استفاده منتقل نماید.

ماده ۳۵- کلیه دستگاه‌های موضوع بند (س) ماده (۱۴) قانون و متصدیان بناها و انبارهایی که در آنها مواد خطرناک نگهداری می‌شود، موظفند نسبت به تهیه طرح پاسخ به حوادث و سوانح محتمل ناشی از مواد خطرناک و تأمین امکانات لازم با روش‌های منطبق بر ارزیابی‌های مخاطره (ریسک)، مربوط به بناها و انبارها اقدام نمایند. همچنین دستگاه‌های یادشده باید نسبت به تهیه برنامه عملیات

جمهوری اسلامی ایران
رئیس جمهور
تصویب‌نامه هیئت وزیران

پاسخ به حوادث و سوانح ناشی از مواد خطرناک ظرف سه ماه از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه اقدام و آن را به تأیید سازمان برسانند.

تبصره ۱- در بحران‌های ناشی از مواد خطرناک در سطوح ملی و استانی در صورت تشخیص فرمانده عملیات طبق ماده (۱۱) قانون، دستگاه تخصصی ذی‌ربط به عنوان فرمانده میدان و سایر دستگاه‌های اجرایی مربوط بسته به نوع ماده خطرناک، به‌عنوان دستگاه همکار اقدام می‌نماید.

تبصره ۲- مسئولیت پاسخ به شرایط اضطراری ناشی از مواد منفجره بر عهده ستاد کل نیروهای مسلح می‌باشد.

تبصره ۳- مسئولیت پاسخ به شرایط اضطراری ناشی از مواد زیستی (بیولوژیک) حوزه انسان، کشاورزی و دام به ترتیب بر عهده وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و جهادکشاورزی می‌باشد.

تبصره ۴- مسئولیت پاسخ به شرایط اضطراری داخل محدوده نیروگاه‌های هسته‌ای و تأسیسات هسته‌ای ناشی از وقوع حوادث و سوانح، بر عهده سازمان انرژی اتمی ایران طبق ضوابط موجود می‌باشد.

تبصره ۵- مسئولیت پاسخ به شرایط اضطراری ناشی از وقوع حوادث و سوانح داخل محدوده تأسیسات نفتی بر عهده وزارت نفت/ شرکت مالک و بهره‌بردار می‌باشد.

تبصره ۶- درصورت بروز حوادث و سوانحی که منجر به انتشار مواد پرتوزا به خارج از مرزها و نواحی تحت مسئولیت بهره‌برداران تاسیسات هسته‌ای و پرتوی می‌شوند، مطابق با طرح ملی آمادگی و مقابله با شرایط اضطراری پرتوی اقدام می‌گردد.

ماده ۳۶- مسئولیت پاسخ اولیه به حوادث و سوانح ناشی از کلیه مواد خطرناک در محدوده و حریم محل رخداد، تا زمان رسیدن مسئول، براساس مفاد این آیین‌نامه بر عهده واحد/ اداره/ سازمان آتش‌نشانی می‌باشد.

ماده ۳۷- در محدوده‌های روستایی که فاقد واحد آتش‌نشانی مستقر می‌باشند، درصورت وقوع حوادث و سوانح مربوط به مواد خطرناک که منجر به وقوع بحران می‌گردد، مسئولیت عملیات پاسخ مطابق ماده (۱۱) قانون برعهده فرمانده عملیات با همکاری دهیار می‌باشد. همچنین سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور موظف است نسبت به ایجاد سازوکار لازم در جهت شناسایی داوطلبان بومی آتش‌نشان در سطح روستاها با مسئولیت دهیاران و ارایه آموزش‌های تخصصی به داوطلبان اقدام نماید.

تبصره- مسئولیت تأمین تجهیزات حوزه پاسخ به حوادث ناشی از مواد خطرناک و آموزش‌های لازم در این خصوص به دهیاران در حوزه مواد خطرناک در محدوده روستاها بر عهده وزارت کشور (سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور) از طریق دهیاری‌ها می‌باشد.

ماده ۳۸- مسئولیت پاسخ به حوادث و سوانح ناشی از مواد خطرناک در بنادر، خارج از شمول ماده (۱۱) قانون حفاظت از دریاها و رودخانه‌های قابل کشتیرانی در مقابل آلودگی به مواد نفتی - مصوب ۱۳۸۹- و طرح ملی آمادگی، مقابله و همکاری در برابر آلودگی‌های نفتی و مواد خطرناک و سمی در دریا و رودخانه‌های قابل کشتیرانی موضوع تصویب‌نامه شماره ۲۲۲۳۶/ت۵۸۴۸۹هـ مورخ ۱۴۰۰/۳/۱، برعهده دستگاه متولی ماده خطرناک در بنادر مذکور با همکاری سازمان بنادر و دریانوردی می‌باشد.

ماده ۳۹- سازمان با مشارکت دستگاه‌های موضوع بند (س) ماده (۱۴) قانون و وزارت راه و شهرسازی، موظف است ظرف یک‌سال از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه، دستورالعمل و ضوابط مشخص جهت تعیین تکلیف مسئولیت سازمان‌ها و دستگاه‌های مسئول به منظور امدادرسانی به وسایل نقلیه حامل مواد خطرناک در زمان وقوع حوادث و شرایط اضطراری ازجمله حوادث جاده‌ای حامل‌ها و ناوگان مواد شیمیایی خطرناک مانند واژگونی نفت‌کش‌ها، تأمین تجهیزات به منظور اطفای حریق در زمان آتش‌سوزی و انفجار، کمک‌های اولیه و امداد و نجات به مصدومین، جمع‌آوری و پاک‌سازی پسماندها و انتشار مهار نشده مواد خطرناک در محورهای مواصلاتی و جاده‌های کشور را تدوین و ابلاغ نماید.

ماده ۴۰- دستگاه‌های مسئول در عملیات پاسخ به وقوع حوادث و سوانح مواد خطرناک، در صورت تشخیص و نیاز به اطلاعات مربوط به هواشناسی متأثر از انتشار مواد خطرناک، موظف به استعلام از سازمان هواشناسی کشور می‌باشند و سازمان هواشناسی کشور موظف به همکاری و ارایه پاسخ مربوط در کوتاه‌ترین زمان ممکن می‌باشد.

ماده ۴۱- در صورت بروز حوادث منجر به انتشار مواد خطرناک، مطابق با سطح‌بندی حوادث و سوانحی که منجر به بحران می‌گردد، مسئولیت جمع‌آوری مواد و پسماندهای آلوده و خطرناک و نیز پاک‌سازی محیط‌زیست متناسب با سطح و نوع بحران، توسط فرمانده عملیات پاسخ و مطابق با طرح‌ها و برنامه‌های مصوب و ماده (۱۱) قانون و برنامه تعیین و انجام فرآیندهای نظارت سازمان حفاظت محیط‌زیست صورت می‌پذیرد. همچنین اداره کل مدیریت بحران استانداری‌ها، مسئولیت نظارت و هماهنگی با سازمان‌های مسئول صادرکننده مجوز بهره‌برداری به منظور جلوگیری از ادامه انتشار مواد در محیط و پاک‌سازی محل را خواهد داشت.

ماده ۴۲- به‌منظور ساماندهی اماکن و اشخاص فاقد پروانه تخصصی و فنی مواد خطرناک، وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف است نسبت به بررسی و در صورت تأیید مدارک نسبت به صدور مجوز فعالیت صادرات، واردات، میزان خرید مجاز، مصرف و یا توزیع این مواد با رعایت اسناد بالادستی امنیتی کشور از جمله مصوبات شورای امنیت کشور برای کلیه صنایع مصرف‌کننده یا توزیع‌کننده

مجاز مواد خطرناک اقدام نماید و در صورت عدم تأیید مدارک و ادامه فعالیت اماکن و اشخاص فاقد پروانه تخصصی و فنی مواد خطرناک نسبت به جمع‌آوری آنها با همکاری وزرات کشور اقدام نماید.

تبصره ۱- متصدی کالا موظف است هرساله نسبت به درخواست بازدید فنی و تمدید پروانه بهره‌برداری ایمن اقدام نماید. درصورتی‌که نوع مواد خطرناک تولیدی و یا نگهداری‌شده توسط متصدی کالا تغییر نماید و یا در وضعیت دارنده پروانه بهره‌برداری تغییری ایجاد گردد، متصدی کالا موظف است نسبت به درخواست بازدید فنی و اخذ گواهی‌نامه ایمنی جدید از وزارت صنعت، معدن و تجارت اقدام نماید. دستگاه‌های صادرکننده مجوز موظف به نظارت دوره‌ای پروانه بهره‌برداری متصدیان کالا می‌باشند.

تبصره ۲- صدور مجوز در خصوص مؤسسات پژوهشی، درمانی و مراکز پزشکی، دامپزشکی و گیاه‌پزشکی دارای مواد خطرناک، پس از اخذ مجوز از دستگاه مسئول، پروانه کار متقاضی به ترتیب از سوی وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و جهاد کشاورزی صادر خواهد شد.

ماده ۴۳- متصدیان کالا، حمل و نقل و توزیع مواد خطرناک موظفند موارد زیر را در کوتاه‌ترین زمان ممکن متناسب با نوع ماده خطرناک به واحد قانونی مربوط به شرح زیر اعلام کنند:

۱- توقف یا تعلیق بهره‌برداری از مواد خطرناک و اعلام به دستگاه مسئول صادرکننده پروانه.

۲- مفقودشدن و یا سرقت مواد خطرناک و اعلام به نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و دستگاه مسئول تخصصی.

۳- هرگونه شرایط منجر به حوادث و سوانح، اخلال، عیب و یا تغییرات در رابطه با مواد خطرناک که احتمال افزایش مخاطرات بالقوه برای جان افراد را دربرداشته باشد و اعلام برای پاسخ اولیه به واحد/ اداره / سازمان آتش‌نشانی.

۴- سوانح ناشی از بهره‌برداری از مواد خطرناک و اعلام برای پاسخ اولیه به واحد/ اداره / سازمان آتش‌نشانی.

ماده ۴۴- در صدور مجوز ساخت هرگونه بنا با کاربری مسکونی، تجاری، تفریحی و اراضی با کاربری عمومی از قبیل فضای سبز در اطراف تأسیسات و تجهیزات مرتبط با مواد خطرناک، لازم است کلیه مفاد آیین نامه اجرایی قانون تعیین حریم حفاظتی- امنیتی اماکن و تأسیسات کشور موضوع تصویب‌نامه شماره ۲۲۸۷۱-۹۷/م/ت۵۲۲۴۴هـ مورخ ۱۳۹۷/۷/۱۷رعایت گردد.

ماده ۴۵- بهره‌برداری از تأسیسات مواد خطرناک منوط به انجام بازبینی ایمنی پیش از راه‌اندازی تأسیسات مذکور توسط بهره‌برداران مواد خطرناک یا مشاور ذی‌صلاح می‌باشد.

ماده ۴۶- شهرداری‌ها موظفند ضمن بررسی مجوزهای لازم جهت صدور پروانه ساختمانی مربوط به اماکن مواد خطرناک، نسبت به بازبینی دوره‌ای مجوزهای صادرشده از دستگاه مربوط اقدام نمایند.

ماده ۴۷- در صورت عدم رعایت ضوابط و دستورالعمل‌های مندرج در این آیین‌نامه، برابر با ضوابط و مقررات سازمان‌ها و دستگاه‌ها در تولید، مصرف، نگهداری و حمل مواد خطرناک، با متخلفان برخورد خواهد شد.

ماده ۴۸- در صورت تخلف شرکت‌های خصوصی از مقررات و ضوابط این آیین‌نامه، با اعلام واحد قانونی مرتبط، دستگاه مسئول موظف است طبق مقررات و ضوابط مربوط، نسبت به صدور اخطار مهلت‌دار و یا لغو/ تعلیق پروانه/ مجوز شرکت خاطی اقدام لازم را به عمل آورد. رفع تعلیق صرفاً منوط به انجام اقدامات اصلاحی با تأیید واحد قانونی مربوط می‌باشد.

ماده ۴۹- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی موظف است در چهارچوب ماده (۹۶) قانون کار - مصوب ۱۳۶۵-، کارگاه های مشمول قانون کار را از حیث رعایت ضوابط نگهداری، حمل و مصرف مواد خطرناک در محیط‌های کار مورد بازرسی مستمر قرار دهد و در صورت مشاهده هرگونه تخلف، در چهارچوب آیین‌نامه کمیته حفاظت فنی و بهداشت کار و سایر قوانین و مقررات مربوط اقدام مقتضی را اعمال نموده و حسب مورد براساس گروه ماده خطرناک موضوع را به واحد قانونی ذی‌ربط گزارش دهد.

ماده ۵۰ - سازمان موظف است با همکاری دستگاه‌های ذی‌ربط، نسبت به تبیین حدود و وظایف هر یک از سازمان ها و نهادهای مسئول برای جلوگیری از وقوع حوادث و سوانح - در چهارچوب وظایف قانونی آنها- و تدوین سازوکار اجرایی مناسب در زمان سرقت، مفقودشدن و هرگونه سوءاستفاده احتمالی از مواد خطرناک اقدام نماید.

ماده ۵۱- کارگروه مواد خطرناک با حضور نمایندگان دستگاه‌های موضوع بند (س) ماده (۱۴) قانون و وزارتخانه‌های راه و شهرسازی و کشور و سازمان‌های حفاظت محیط‌زیست، ملی استاندارد ایران و مدیریت بحران کشور تشکیل می‌گردد. کارگروه مذکور تهیه و ابلاغ دستورالعمل‌های موردنیاز مربوط به این آیین‌نامه، تدوین و به‌روزرسانی فهرست مواد خطرناک و هماهنگی و نظارت بر دستورالعمل‌هایی که توسط دستگاه‌های مسئول تهیه می‌شود را بر عهده دارد. دبیرخانه کارگروه مواد خطرناک در سازمان مستقر و رییس این کارگروه رییس سازمان است.

ماده ۵۲- وزارت راه و شهرسازی موظف است ظرف شش ماه از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه با همکاری کارگروه مواد خطرناک و سازمان، نسبت به تهیه و به‌روزرسانی دستورالعمل‌های اجرایی حمل و نقل جاده‌ای، دریایی، هوایی و ریلی مواد خطرناک اقدام نماید.

ماده ۵۳- دستگاه‌های اجرایی متولی این آیین‌نامه موظفند پیشنهادهای مربوط به اعتبارات مورد نیاز اجرای آیین‌نامه را پس از تأیید سازمان، به سازمان برنامه و بودجه کشور برای پیش‌بینی در لوایح بودجه سنواتی ارایه نمایند.

ماده۵۴- مسئولیت تامین ایمنی و پاسخ به فرایند خرید، تولید، نگهداری و حمل و مصرف مواد خطرناک مرتبط با موارد نظامی در نیروهای مسلح به عهده نیروهای مسلح و تابع مقررات مربوط است و مشمول این آیین‌نامه نمی‌باشد.

ماده ۵۵- نظارت بر حسن اجرای این آیین‌نامه برعهده سازمان است و تمامی دستگاه‌های ذی‌ربط در حوزه کاری خود موظف به نظارت دقیق در این زمینه بوده و موظفند گزارش نظارت خود را به طور سالانه مطابق قالب درخواستی به سازمان منعکس نمایند.

محمد مخبر
معاون اول رییس‌جمهور

رونوشت به دفتر مقام معظم رهبری، دفتر رییس‌جمهور، دفتر رییس قوه قضاییه، دفتر معاون اول رییس‌جمهور، دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام، معاونت حقوقی رییس‌جمهور، معاونت امور مجلس رییس‌جمهور، معاونت اجرایی رییس‌جمهور، دیوان محاسبات کشور، دیوان عدالت اداری، سازمان بازرسی کل کشور، معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی، امور تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات، کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان ها و مؤسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی، روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران، دبیرخانه شورای اطلاع‌رسانی دولت و دفتر هیئت دولت ابلاغ می‌شود.

جمهوری اسلامی ایران
رئیس جمهور
تصویب‌نامه هیئت وزیران

ماده۵۴- مسئولیت تامین ایمنی و پاسخ به فرایند خرید، تولید، نگهداری و حمل و مصرف مواد خطرناک مرتبط با موارد نظامی در نیروهای مسلح به عهده نیروهای مسلح و تابع مقررات مربوط است و مشمول این آیین‌نامه نمی‌باشد.

ماده ۵۵- نظارت بر حسن اجرای این آیین‌نامه برعهده سازمان است و تمامی دستگاه‌های ذی‌ربط در حوزه کاری خود موظف به نظارت دقیق در این زمینه بوده و موظفند گزارش نظارت خود را به طور سالانه مطابق قالب درخواستی به سازمان منعکس نمایند.

محمد مخبر
معاون اول رییس‌جمهور

رونوشت با توجه به اصل ۱۳۸ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران برای اطلاع ریاست محترم مجلس شورای اسلامی ارسال می‌شود.

محمد مخبر
معاون اول رییس‌جمهور